

Kitabu cha Danieli - Nambari Arobaini na Nane

Kufunua Unabii: Umuhimu wa Maono ya Habakuki, Majedwali Mawili, na Fumbo la Kila Siku katika Ufafanuzi wa Kibiblia

Jeff Pippenger

2024-01-12

Ongezeko la maarifa linalowakilishwa na maono ya Mto Ulai ndilo lililoandikwa hatimaye juu ya mbao mbili za Habakuki.

Pamoja na unabii ambao walikuwa wameuchukulia kuwa unahusu wakati wa ujio wa pili, kulikuwa na mafundisho yaliyowekwa mahsusi kuendana na hali yao ya kutokuwa na uhakika na kusubiri kwa wasiwasi, na yaliwatia moyo wasubiri kwa subira kwa imani kwamba kile ambacho kwa sasa kilikuwa giza kwa uelewa wao kingefanywa wazi kwa wakati ufaao.

Miongoni mwa maneno haya ya kinabii palikuwapo lile la Habakuki 2:1-4: 'Nitasimama katika zamu yangu ya ulinzi, na ni jiweke juu ya mnara; nami nitaangalia ili nione atakayoniambia, na nitakachojibu ninapokosolewa. Bwana akanijibu, akasema, Andika maono, uyafanye wazi juu ya vibao, ili asomaye ayasome kwa mbio. Kwa maana maono hayo bado ni kwa wakati uliowekwa; lakini mwishoni yatatamka, wala hayatasema uongo; ingawa yatakawia, yangoje; kwa maana hakika yatakuja, wala hayatakawia. Tazama, nafsi yake iliyojaa majivuno si nyoofu ndani yake; bali mwenye haki ataishi kwa imani yake.'

Mapema mnamo mwaka 1842, maelekezo yaliyotolewa katika unabii huu ya 'andika maono, uyafanye wazi juu ya vibao, ili aisomaye apate kukimbia,' yalikuwa yamemvuvia Charles Fitch kutayarisha chati ya kinabii ili kuonyesha maono ya Danieli na Ufunuo. Kuchapishwa kwa chati hii kulizingatiwa kuwa utimilifu wa amri iliyotolewa na Habakuki. Hata hivyo, wakati huo hakuna aliyegundua kwamba kuchelewa kunakoonekana katika kutimia kwa maono—kipindi cha kusubiri—kumeonyeshwa katika unabii huo huo. Baada ya kukatishwa tamaa, andiko hili lilionekana kuwa la maana sana: 'Maono bado ni kwa wakati uliowekwa, bali mwishoni litasema, wala halitasema uongo; ijapokawia, lingojeni; kwa kuwa hakika litatimia, halitakawia.... Mwenye haki ataishi kwa imani yake.' *The Great Controversy*, 391, 392.

Vibao viwili vya Habakuki ni mashahidi wawili kinabii. Kibiblia, mashahidi wawili wanapaswa kuletwa pamoja ili kuthibitisha ukweli.

Lakini asipokusikia, chukua pamoja nawe mtu mmoja au wawili zaidi, ili kila neno lithibitishwe kwa kinywa cha mashahidi wawili au watatu. Mathayo 18:16.

Wakati mabao mawili ya Habakuki (chati za waanzilishi za 1843 na 1850) yanapowekwa moja juu ya jingine, yanathibitisha kweli zilizokuwa vito vya ndoto ya Miller. Kosa la 1843, lililowakilishwa juu ya bao la kwanza, linapofunikizwa na bao la pili, linathibitisha kipindi cha kusubiri cha maono. Miller (mlinzi wa mfano wa historia hiyo) aliuliza ni nini alipaswa kusema wakati wa mjadala wa historia yake.

Nitasimama katika ulinzi wangu, na nitajiweka juu ya mnara, nitaangalia ili nione atakachoniambia, na nitakachojibu ninapokemewa. Habakuki 2:1.

Bwana alimwamuru Miller aandike maono hayo, na katika ndoto yake aliweka kisanduku kilichokuwa na maono hayo juu ya meza katikati ya chumba chake.

Na Bwana akanijibu, akasema, Andika njozi, ukaifanye iwe wazi juu ya vibao, ili aisomaye aende mbio. Habakuki 2:2.

Majedwali kisha yanabainisha wakati wa kusubiri na kukatishwa tamaa kwa mara ya kwanza.

Kwa maana maono haya bado ni kwa wakati uliowekwa; lakini mwishoni yatanena, wala hayatasema uongo; ijapokawia, ngojeeni; kwa kuwa hakika yatakuja, wala hayatakawia. Habakuki 2:3.

Mchakato wa upimaji wa hatua tatu uliotokana na ongezeko la maarifa (vito vya Miller) kisha unawakilishwa.

Tazama, roho yake iliyoinuliwa si nyooftu ndani yake; bali mwenye haki ataishi kwa imani yake. Habakuki 2:4.

Makundi mawili ya waabudu yangedhihirishwa na mchakato wa majaribu wa Danieli sura ya kumi na mbili.

Akasema, Enenda zako, Danieli; kwa maana maneno hayo yamefungwa na kutiwa muhuri hata wakati wa mwisho. Wengi watatakaswa, watafanywa weupe, na kujaribiwa; bali waovu watafanya maovu; wala hakuna miongoni mwa waovu atakayeelewa; bali wenye hekima wataelewa. Danieli 12:9, 10.

Wenye hekima wa Danieli ni wanawali wenye busara wa Mathayo ishirini na tano ambao walihesabiwa haki kwa imani, na waovu walikuwa wanawali wapumbavu waliokuwa wameinuliwa kwa kiburi. Mwisho wa ndoto ya Miller, vito vinawakilisha mafuta katika mfano wa wanawali kumi, ambayo yalikuwa ujumbe.

"Mungu hudharauliwa tusipopokea ujumbe anaoutuma kwetu. Hivyo tunakataa mafuta ya dhahabu ambayo angeyamimina katika roho zetu ili yafikishwe kwa wale walioko gizani. Mwito utakapokuja, 'Tazama, bwana-arusi yaja; tokeni mkamlaki,' wale ambao hawajapokea mafuta matakatifu, ambao hawajaithamini neema ya Kristo mioyoni mwao, watagundua, kama wanawali wapumbavu, kwamba hawako tayari kumlaki Bwana wao. Hawana ndani yao uwezo wa kupata hayo mafuta, na maisha yao huangamia." Review and Herald, Julai 20, 1897.

Nuru ya vito vya Miller katika siku za mwisho itang'aa mara kumi zaidi, na idadi ya kumi pamoja na nuru ni ishara za mtihani. Katika siku za mwisho, zinazowakilishwa mwishoni mwa ndoto ya Miller, nuru ya kweli iliyowakilishwa juu ya vibao vya Habakuki inazalisha ujumbe wa mtihani, ambao katika mfano wa wanawali kumi unawakilishwa kama ujumbe wa Kilio cha Usiku wa Manane. Mchakato huo wa mtihani ni marudio ya mchakato wa mtihani wa historia ya Wamileraiti, maana mfano wa wanawali kumi unarudiwa neno kwa neno katika siku za mwisho.

"Mara nyingi naelekezwa katika mfano wa wanawali kumi, ambao watano walikuwa wenye busara, na watano wapumbavu. Mfano huu tayari umetimia na utatimika kwa kila herufi, maana unahusu kwa namna ya pekee wakati huu, na, kama vile ujumbe wa malaika wa tatu, umetimia na utaendelea kuwa ukweli wa sasa hadi mwisho wa wakati." Review and Herald, Agosti 19, 1890.

Kumi ni ishara ya jaribio, na mwishoni mwa siku kumi Danieli na wale watatu wenye heshima walionekana kuwa wazuri zaidi na wanene zaidi kuliko wale waliokuwa wakila mlo wa Babeli. Wenye kiburi waliowakilishwa katika Habakuki, waliokuwa wakiishi kwa kujitumainia, si kwa imani, walikuza tabia ya Babeli. Katika historia ya Wamileraiti wakawa binti za Babeli, na katika Habakuki ni sifa za kinabii za upapa zinazotumiwa kutambua tabia ya wale waliokataa kuishi kwa imani.

Tazama, nafsi yake iliyo inuliwa si nyoofu ndani yake; bali mwenye haki ataishi kwa imani yake. Naam pia, kwa sababu ya divai anatenda makosa; yeye ni mtu mwenye kiburi, wala hakai nyumbani; aongezaye tamaa yake kama kuzimu, naye ni kama mauti, wala hashibi, bali hukusanya kwake mataifa yote, na kuwakusanyia watu wote. Je, hawa wote hawatachukua methali juu yake, na msemu wa kumdhihaki juu yake, na kusema, Ole wake aongezaye kisicho chake! Hata lini? na yeye ajitwikae udongo mzito! Je, hawatainuka ghafula watakaokuuma, na kuamka watakaokusumbua, nawe utakuwa nyara kwao? Kwa kuwa umepora mataifa mengi, mabaki yote ya watu watacupora; kwa sababu ya damu ya watu, na kwa udhalimu wa nchi, wa mji, na wa wote wakaao ndani yake. Habakuki 2:4-8.

Mchakato wa majaribio uliowakumba wanawali wa Mathayo ishirini na tano unazalisha kundi la waabudu, ambao wameendeleza tabia ya mfalme wa kaskazini (upapa), ambaye pia ndiye nguvu iliyopora "mataifa mengi." Ni nguvu ya upapa inayong'atwa ghafla, kama vile Yezebeli alivyoliwa na mbwa.

Hivi asema Bwana, Tazama, watu waja kutoka nchi ya kaskazini, na taifa kubwa litaamshwa kutoka pande za dunia. Watashika upinde na mkuki; ni wakali, wala hawana rehema; sauti yao inanguruma kama bahari; nao wapanda farasi, wamepangwa kama watu wa vita juu yako, Ee binti Sayuni. Tumesikia habari zake; mikono yetu imedhoofika; dhiki imetushika, na maumivu, kama ya mwanamke aliye katika utungu. Msitoke kwenda shambani, wala msitembee njiani; kwa maana upanga wa adui na hofu viko kila upande. Ee binti wa watu wangu, jifunge gunia, na ujiviringishe katika majivu; fanya maombolezo kama kwa mwana wa pekee, maombolezo machungu mno; kwa maana mharibifu atakuja juu yetu kwa ghafla. Yereimia 6:22-26.

Makundi mawili ya Habakuki ni wale wanaohesabiwa haki kwa imani, na wale waliokula na kunywa mafundisho ya Babeli. Wale katika siku za mwisho za ndoto ya Miller wanaowakilishwa kama wanawali, ama huendeleza tabia ya Kristo na hivyo hupokea muhuri wa Mungu, au huendeleza tabia ya upapa na kupokea chapa ya mnyama.

Wakati umefika ili nuru ya kweli iangaze katikati ya giza la maadili. Ujumbe wa malaika wa tatu umetumwa ulimwenguni, ukiwaonya watu dhidi ya kupokea alama ya mnyama au ya picha yake katika vipaji vya nyuso zao au katika mikono yao. Kupokea alama hii

kunamaanisha kufikia uamuzi uleule kama alioufanya mnyama, na kutetea mawazo yale yale, kinyume moja kwa moja na neno la Mungu. Kwa wote wanaopokea alama hii, Mungu asema, 'Mtu huyo atakunywa katika mvinyo wa ghadhabu ya Mungu, ambao umemiminwa bila kuchanganywa katika kikombe cha hasira yake; naye atateswa kwa moto na kiberiti mbele ya malaika watakatifu, na mbele ya Mwanakondoo.' Review and Herald, Julai 13, 1897.

Wanawali wanaokunywa divai ya Babeli hatimaye watakunywa divai ya ghadhabu ya Mungu. Katika Isaya, walevi wa Efraimu huonyesha ulevi wao wa upofu kwa kugeuza mambo juu chini, na tendo hilo litahesabiwa kama "udongo wa mfinyanzi."

Kutambua "kile cha kila siku" kama ishara ya Kristo kunageuza ukweli wa "kile cha kila siku" kuwa kinyume chake, kwa maana "kile cha kila siku" ni ishara ya kishetani. Utambuzi wa Miller kwamba "kile cha kila siku" ni upagani umeonyeshwa moja kwa moja kwenye meza za Habakuki. Ugunduzi wa Miller wa kifungu katika Wathesalonike, uliomruhusu aelewe kwamba kilichokuwa "kimeondolewa" kilikuwa ni upagani, ili "yule mtu wa dhambi" akaaye hekaluni mwa Mungu afunuliwe, ndio ukweli wa msingi ulioko katika Wathesalonike wa Pili, sura ya pili.

Nikaendelea kusoma, nami sikuweza kupata mahali pengine popote ambamo [kile cha kila siku] kilipatikana, ila katika Danieli. Kisha [kwa msaada wa konkordansi] nikachukua yale maneno yaliyohusiana nacho, 'kuondoa;' ataondoa kile cha kila siku; 'tangu wakati kile cha kila siku kitakapoondolewa,' n.k. Nikaendelea kusoma, nikadhani sitapata nuru juu ya andiko hilo; hatimaye nikafika 2 Wathesalonike 2:7, 8. 'Kwa maana ile siri ya uasi tayari inatenda kazi; lakini yeye azuiaye sasa ataendelea kuzuia, hata aondolewe njiani, na ndipo yule mwovu atafunuliwa,' n.k. Na nilipofika kwenye andiko hilo, Ee, kweli ilivyoonekana wazi na tukufu! Hapo ndipo! Hicho ndicho kile cha kila siku! Basi, sasa, Paulo anamaanisha nini kwa 'yeye azuiaye sasa,' au anayezuia? Kwa 'mtu wa dhambi,' na 'yule mwovu,' inamaanisha Upapa. Basi, ni nini kinachozuia Upapa kufunuliwa? Kwani, ni Upagani; basi, 'kile cha kila siku' lazima kimaanishe Upagani.' -William Miller, Mwongozo wa Kuja kwa Mara ya Pili, ukurasa wa 66. Advent Review and Sabbath Herald, Januari 6, 1853.

Maana ya "kile cha kila siku" katika Wathesalonike, ambayo Miller aligundua, ndiyo ukweli wa msingi wa kifungu hicho. Wakati Paulo anawatambua wale wasioupanda ukweli, na ambao kwa hiyo watapokea udanganyifu mkubwa, bila shaka anatambua chuki ya ukweli kwa maana ya jumla, lakini ukweli unaorejelewa moja kwa moja katika kifungu hicho ni kwamba "kile cha kila siku" kinawakilisha Roma ya kipagani.

Taa ya mwili ni jicho; basi jicho lako likiwa safi, mwili wako wote utakuwa na nuru. Lakini jicho lako likiwa bovu, mwili wako wote utakuwa na giza. Basi, ile nuru iliyo ndani yako ikiwa giza, hilo giza litakuwa kuu jinsi gani! Hakuna mtu awezaye kutumikia mabwana wawili; kwa maana ama atamchukia huyu na kumpenda yule; au atashikamana na huyu na kumdharau yule. Hamwezi kumtumikia Mungu na mali. Mathayo 6:22-24.

Kuna tu upendo kwa ukweli, au chuki dhidi ya ukweli. Hakuna njia ya kati. Udanganyifu mkubwa unaowajia wanawali wapumbavu wa Mathayo ishirini na tano unatokana na kukataa kwao mwanga wa vito vya Miller vinavyowakilisha jaribio la mwisho. Jaribio la mwisho la Israeli ya kale lilikuwa jaribio lao la kumi, na vito vya Miller vinang'aa mara kumi zaidi katika siku za mwisho.

Alama ya kukataliwa kwa vito vya Miller ni "the daily," ambayo walevi wa Efraimu waliigeuza juu chini katika kizazi cha tatu cha Uadventista. "The daily" ni alama ya kishetani ya upagani. Wale walevi waliingiza kito bandia, ambacho walikileta kutoka kwa Uprotestanti uliopotoka unaotambua "the daily" kama alama ya Kristo.

Uelewa wa Miller kuhusu vito vyake uliwekewa mipaka na historia ambayo alilelewa ndani yake. Akiwa na hakika kwamba Kurudi kwa Pili ndilo tukio la kinabii linalofuata, jeraha la mauti la upapa la mwaka 1798 lingeweza tu kuwakilisha ufalme wa nne na wa mwisho duniani wa Danieli sura ya pili. Miller pia alikuwa na mipaka katika uelewa wake wa "the daily," kwa maana ushuhuda wake ni kwamba kupitia ufunuo aliongozwa kwenye mbinu mahususi ya kujifunza, ambamo alisema kwamba alitumia Biblia yake, Cruden's Concordance, na alisoma baadhi ya magazeti. Uamuzi wake wa kusoma kwa namna hiyo ulikuja tu akilini mwake.

Katika miaka kumi na miwili niliyokuwa mdeisti, nilisoma historia zote nilizoweza kupata; lakini sasa nilipenda Biblia. Ilifundisha juu ya Yesu! Hata hivyo bado kulikuwa na sehemu nyingi za Biblia ambazo hazikuwa wazi kwangu. Mnamo 1818 au 19, nilipokuwa nikizungumza na rafiki niliyemtembelea, na ambaye alinijua na kunisikia nikizungumza nilipokuwa mdeisti, akauliza, kwa namna yenye maana fulani, 'Unaonaje andiko hili, na lile?' akirejelea yale maandiko ya zamani niliyokuwa nayapinga nilipokuwa mdeisti. Nilielewa alichokuwa akikusudia, nikajibu—Ukinipa muda, nitakuambia maana yake. 'Unahitaji muda gani?' Sijui, lakini nitakuambia, nilijibu, kwa maana sikuweza kuamini kwamba Mungu alikuwa ametoa ufunuo usioeleweka. Kisha nikaazimia kujifunza Biblia yangu, nikiamini ningeweza kujua Roho Mtakatifu alikusudia nini. Lakini mara tu nilipofanya azimio hili, wazo likanijia—'Ikitokea ukakutana na kifungu usichoweza kukielewa, utafanya nini?' Ndipo njia hii ya kujifunza Biblia ikanijia akilini: Nitachukua maneno ya vifungu vya namna hiyo, na kuyafuatilia katika Biblia, na kwa njia hiyo nijue maana yake. Nilikuwa na Cruden's Concordance, ambayo nadhani ndiyo bora zaidi duniani; kwa hiyo nikachukua hicho na Biblia yangu, nikaketi kwenye dawati langu, na sikusoma kitu kingine chochote, isipokuwa magazeti kidogo, kwa kuwa nilikuwa nimeazimia kujua Biblia yangu ilimaanisha nini. Apollos Hale, Mwongozo wa Adventi ya Pili, 65.

Vito vya Miller havikutambuliwa tu kwa mbinu yake ya kusoma, bali pia kwa ufunuo wa moja kwa moja kutoka kwa Mungu.

Mungu alimtuma malaika wake kuugusa moyo wa mkulima ambaye hakuamini Biblia, ili amwongoze kuchunguza unabii. Malaika wa Mungu walimtembelea mara kwa mara yule mteule, ili kuongoza akili yake na kumfungulia ufahamu wake kuhusu unabii ambao siku zote umekuwa wa giza kwa watu wa Mungu. Alipewa mwanzo wa mnyororo wa ukweli, naye akaongozwa kutafuta kiungo baada ya kiungo, hata akalitazama Neno la Mungu kwa mshangao na kuvutiwa. Akaona hapo mnyororo mkamilifu wa ukweli. Neno hilo ambalo alikuwa amelidhania halikuwa limevuviwa na Mungu sasa likamfungukia mbele ya macho yake katika uzuri na utukufu wake. Akaona kwamba sehemu moja ya Maandiko hueleza nyingine, na wakati kifungu kimoja kilipokuwa kimefungika kwa ufahamu wake, alipata katika sehemu nyingine ya Neno kile kilichokifafanua. Aliliheshimu Neno takatifu la Mungu kwa furaha na kwa heshima ya kina na kicho. Maandishi ya Awali, 230.

Wakati Dada White anaposema kwamba "Mungu alimtuma malaika Wake" kwa Miller, hilo linabainisha kwamba Gabrieli ndiye alikuwa malaika aliyemtumwa kwa Miller, kwa kuwa "malaika Wake" ni usemi unaotumika kumaanisha Gabrieli.

Maneno ya malaika, 'Mimi ni Gabrieli, nisimamaye mbele za Mungu,' yanaonyesha kwamba anashika cheo cha heshima ya juu katika mabaraza ya mbinguni. Alipokuja na ujumbe kwa Danieli, alisema, 'Hakuna anayesimama pamoja nami katika mambo haya, ila Mikaeli [Kristo], mkuu wenu.' Danieli 10:21. Kuhusu Gabrieli, Mwokozi ananena katika Ufunuo, akisema kwamba 'Aliituma, akajulisha kwa mtumishi wake Yohana kwa mkono wa malaika wake.' Ufunuo 1:1. *The Desire of Ages*, 99.

Gabriel na malaika wengine walitumwa kuongoza akili ya Miller na "kufungua kwa ufahamu wake unabii ambao daima umekuwa wa giza kwa watu wa Mungu." Ujumbe wake haukuendelezwa tu kupitia mbinu yake ya kujifunza, bali pia kwa ufunuo wa kimungu. Mbinu yenyewe aliyotumia kujifunza Biblia ililetwa akilini mwake. Mungu anapoleta kweli akilini mwetu, huo ni ufunuo wa kimungu, tofauti na kufikia kweli kupitia mchakato wa kupambanua kwa usahihi maandiko ya Biblia. Miller alifanya yote mawili, lakini ufunuo wa kimungu ulipaswa kuwa sehemu ya jinsi Miller alivyokuja kuelewa mada ya "kile cha kila siku."

Miller hangeweza kutambua kubadilika-badilika kwa jinsia katika Danieli sura ya nane, aya ya tisa hadi ya kumi na mbili, kwa kuwa alichokuwa nacho tu kilikuwa Biblia na konkordansi isiyo na taarifa zozote kuhusu lugha za kibiblia. Hangeweza kuona utofauti kati ya "sur" na "rum" ambazo zote zimetafsiriwa kuwa "kuondoa." Hangeweza kuona utofauti kati ya "miqdash" na "qodesh" ambazo zote zimetafsiriwa kuwa "patakatifu."

Asingeona ukweli kuhusu neno "tamid" linalopatikana mara mia moja na nne katika Biblia. Ukweli ambao asingeweza kuuona (ambao pia ndio ukweli aliouona), ni kwamba kati ya mara mia moja na nne ambazo neno la Kiebrania "tamid" limetumiwa katika Biblia, ni katika kitabu cha Danieli tu ambako neno la Kiebrania "tamid" limetumiwa kama nomino. "Tamid" ni neno la Kiebrania linalomaanisha "endelevu", na katika kitabu cha Danieli linatafsiriwa kama "the daily".

Ni katika kitabu cha Danieli tu ndiko neno hilo linapotumiwa kama nomino, na mara nyingine tisini na tisa linatumia kama kielezi. Kwa sababu hiyo, wakati watafsiri wa Biblia ya King James walipokabiliwa na Danieli akilitumia neno hilo mara tano kama nomino, ilhali waandishi wengine wote wa Biblia walilitumia neno hilo mara tisini na tisa kama kielezi, walilazimishwa na uzito wa ushahidi kusahihisha matumizi ya Danieli ya neno hilo kama nomino. Ili kumrekebisha Danieli, waliongeza neno "sadaka" kwenye neno hilo, na hivyo wakageuza nomino kuwa kielezi. Kisha, ili kuwarekebisha watafsiri, Ellen White aliongozwa kuandika kwamba yeye, "aliona kuhusiana na 'Daily,' kwamba neno 'sadaka' lilitolewa kwa hekima ya mwanadamu, na si sehemu ya maandiko; na kwamba Bwana aliwapa mtazamo sahihi wake wale waliotoa wito wa saa ya hukumu."

Miller, kwa ushuhuda wake mwenyewe, alikuwa akitafuta kuelewa "cha kila siku," ambacho hatimaye alikielewa katika 2 Wathesalonike. Lakini pia, kwa ushuhuda wake mwenyewe, alipokuwa akitafuta kuelewa neno, angezingatia kila mahali ambapo neno hilo lilitumiwa, na neno hilo linatajwa mara nyingine tisini na tisa katika Biblia. Hata hivyo, ushuhuda wake kuhusu "cha

kila siku" ni kwamba hakukipata popote ila katika kitabu cha Danieli, alipoeleza, "Niliendelea kusoma, nami sikuweza kupata mfano mwingine wowote ambamo [cha kila siku] kilipatikana, isipokuwa katika Danieli." Miller aliongozwa hadi kwenye vito si kwa njia ya mbinu yake ya kusoma pekee, bali pia kwa ufunuo wa kimungu alioupokea kupitia huduma ya malaika.

Hii ndiyo sababu ufahamu wake wa "the daily" ulikuwa sahihi, lakini mdogo. Hakuweza kutambua kwamba kati ya mara tano ambazo "the daily" inatajwa katika kitabu cha Danieli, moja kati ya zile mara tatu ambazo "the daily" "inaondolewa" iliwakilisha maana tofauti na zile nyingine mbili. Mara moja "the daily" hutumiwa pamoja na neno la Kiebrania "rum" na mara nyingine mbili hutumiwa pamoja na neno la Kiebrania "sur". Maneno yote mawili hutafsiriwa kama "kuondoa", lakini "rum" katika Danieli sura ya nane, aya ya kumi na moja humaanisha "kuinua na kutukuza", na katika sura ya kumi na moja, aya ya thelathini na moja, na sura ya kumi na mbili, aya ya kumi na moja, neno "sur" humaanisha "kuondoa".

Wanatheolojia wanaokula na kunywa mlo wa Kibabeli wanahoji kwamba iwe unaondoa kitu au wakati wowote unapokiinua, vyote viwili vinawakilisha aina ya uondoaji; hivyo maneno hayo mawili yafahamike kuwa na maana ileile. Wanahoji kwamba katika mara tatu ambamo "kile cha kila siku" "kimeondolewa," daima humaanisha kuondoa, na kwa kufanya hivyo wanabainisha kwamba Danieli alikuwa asiangalifu katika uchaguzi wa maneno. Hawasemi hivyo waziwazi, lakini kwa njia ya udokezo wanafundisha kwamba Danieli alipaswa kutumia neno "sur" katika matukio yote matatu, kwani kwa mujibu wa wanatheolojia alikusudia maana ileile kila mara "kile cha kila siku" "kilipoondolewa."

Wanafanya jambo lilelile kwa maneno "miqdash" na "qodesh" ambayo yote hutafsiriwa kuwa "mahali patakatifu," katika mistari ya kumi na moja hadi kumi na nne ya sura ya nane. Katika kila rejeo la "mahali patakatifu" katika ile mistari minne, wanasisitiza kwamba yote yanawakilisha mahali patakatifu pa Mungu. Kwa mantiki hiyo tena, Danieli angepaswa kutumia tu "qodesh" katika marejeo hayo matatu yote, na asitumie "miqdash" katika mistari wa kumi na moja. Miller hakutambua tofauti kati ya maneno hayo, lakini wanatheolojia wa kisasa wanazitambua, na wanapofanya hivyo, wanasisitiza kwamba hakuna tofauti inayopaswa kutambuliwa. Hata hivyo, Miller, ambaye hakutambua tofauti kati ya maneno hayo, alifika kwenye uelewa ulio kinyume na ule wa wanatheolojia wa kisasa.

Ukweli ni kwamba Danieli alikuwa mwandishi makini sana, aliyefahamu lugha ya Kiebrania na akaonwa kuwa mwerevu mara kumi kuliko wenye hekima wote wa Babeli, ambao nao wenyewe walikuwa watu werevu sana katika jamii yao. Ikiwa kulikuwa na mtu yeyote aliyefahamu matumizi sahihi ya lugha ya Kiebrania, na jinsi ilivyopaswa kuwakilishwa kwa usahihi katika historia hiyo mahususi, basi alikuwa Danieli. Ikiwa Danieli alitumia maneno tofauti, ni kwa sababu yalikusudiwa kufikisha maana tofauti, ambazo alitaka kuzionyesha kwa makusudi. Matumizi ya kipekee ya Danieli ya maneno yanayotafsiriwa kama "mahali patakatifu" au "kuondoa" yanapotambuliwa, yanaunga mkono ufahamu wa Miller kuhusu "kile cha kila siku," ambao ulitambuliwa na Miller katika fungu hilo hilo ambamo Paulo anabainisha kwamba wale wanaochukia kweli wamekusudiwa kupokea udanganyifu wenye nguvu.

Wale wanaochukia ukweli na kuamini uongo unaoleta udanganyifu mkubwa, pia wamewakilishwa kama walevi wa Efraimu, ambao wamegawanywa katika makundi mawili. Kundi moja ni uongozi ulioelimika, na kundi lingine ni walei wasio na elimu watakaosikia tu yale wasomi wanayowafundisha. Hao ndiyo wanaojificha chini ya uongo, na wanaofanya agano na mauti. Hao ndiyo ambao nafsi yao imejivuna katika Habakuki sura ya pili, na ndiyo wanawali wapumbavu wa Mathayo sura ya ishirini na tano. Hao ndiyo wanaokataa kweli za msingi za ndoto ya Miller, zinazong'aa mara kumi zaidi mwishoni (zikionyesha jaribio la kumi na la mwisho kwa Israeli wa kisasa), kama ilivyoakisiwa na jaribio la kumi na la mwisho kwa Israeli wa kale.

Tutaendelea na utafiti huu katika makala ijayo.

Bwana akamwambia Mose, Hata lini watu hawa watanichokoza? Na hata lini wataniamini, ingawa nimefanya ishara zote hizi miongoni mwao? Nitawapiga kwa tauni, na kuwaondolea urithi, nami nitakufanya wewe kuwa taifa kubwa na lenye nguvu kuliko wao. Mose akamwambia Bwana, Hapo Wamisri watasikia habari hii (kwa kuwa uliwaondoa watu hawa kwa nguvu zako kutoka kati yao); nao wataiambia wenyeji wa nchi hii; kwa maana wamesikia kwamba wewe, Bwana, uko miongoni mwa watu hawa, kwamba wewe, Bwana, umeonekana uso kwa uso, na kwamba wingu lako lasimama juu yao, na kwamba wewe unawatangulia mbele yao, mchana kwa nguzo ya wingu, na usiku kwa nguzo ya moto. Sasa ukiwaua watu hawa wote kama mtu mmoja, basi mataifa yaliosikia umashuhuri wako yatasema, Kwa sababu Bwana hakuwa na uwezo wa kuwaleta watu hawa katika nchi aliyowaapia, ndiyo maana amewaua jangwani. Na sasa, nakusihi, nguvu za Bwana wangu na zionekane kuu, kama ulivyosema, ukisema, Bwana ni mvumilivu na mwingi wa rehema, husamehe uovu na makosa, wala hamwachii mwenye hatia bila kuadhibiwa; huutembelea uovu wa baba juu ya watoto, hata kizazi cha tatu na cha nne. Naomba, uwasamehe uovu wa watu hawa kwa kadiri ya ukuu wa rehema zako, kama ulivyowasamehe watu hawa tangu Misri hata leo. Bwana akasema, Nimesamehe kama ulivyosema; lakini hakika kama niishivyo, dunia yote itajazwa utukufu wa Bwana. Kwa kuwa watu hawa wote walioona utukufu wangu, na miujiza yangu niliyofanya Misri na jangwani, kisha wamenijaribu sasa mara hizi kumi, wala hawakuisikiliza sauti yangu; hakika hawataiona nchi niliyowaapia baba zao, wala yeyote wao waliyonichokoza hataiona; lakini mtumishi wangu Kalebu, kwa kuwa alikuwa na roho nyingine ndani yake, naye amenifuata kabisa, nitamleta katika ile nchi aliyolingia; na uzao wake wataimiliki. Hesabu 14:11-24.